

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Ενδεικτική απάντηση (64 λέξεις)

Οι συντάκτες, αναφερόμενοι στη νοσηρότητα της πανδημίας Covid-19 και αμφισβητώντας τον κοινωνικά ουδέτερο χαρακτήρα της, διατείνονται ότι ο κορωνοϊός πλήττει την ανθρωπότητα δυσανάλογα, κάνοντας διακρίσεις σε βάρος των φτωχότερων και αντανακλώντας παγκόσμιες ανισότητες υγείας. Τεκμηριώνοντας μάλιστα βιβλιογραφικά τη θέση τους, προχωρούν στην αιτιολόγηση του φαινομένου, υποστηρίζοντας πως οι υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης συνεπάγονται αυξημένη έκθεση στον ιό και λιγότερες πιθανότητες ίασης ενός σοβαρού περιστατικού νόσησης.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

α) Σκοπός της συντάκτριας στο Κείμενο 2 φαίνεται πως είναι να ενημερώσει τους αναγνώστες της για τις κοινωνικές ανισότητες που στιγματίζουν την Ελλάδα. Το γεγονός αυτό υποδηλώνεται με τον τίτλο του κειμένου, αλλά και με την επιλογή της δημιουργού του να παρουσιάσει αναλυτικά την έρευνα που διεξήγαγε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών αναφορικά με τις «πολλαπλές κοινωνικές διακρίσεις» στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Πέραν ωστόσο της πληροφόρησης, στο κείμενο μπορεί κανείς εύκολα να διακρίνει και την πρόθεση της αρθρογράφου να καταγγείλει τις κοινωνικές ανισότητες στη χώρα μας. Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά με ύφος αποδοκιμασίας και με υπονοούμενο μέσω αποσιωπητικών, στον «πλανήτη» (όχι των πιθήκων, κατά την ομώνυμη ταινία, αλλά) των ανδρών –σε έναν κόσμο που έχει κάνει τους νέους άνδρες να αισθάνονται σαν να είναι οι μόνοι «αυτόχθονες» και οι απόλυτοι κυρίαρχοι– οι ευάλωτες ομάδες «γυναίκες, μετανάστες, ηλικιωμένοι, με διαφορετική θρησκεία ή σεξουαλικό προσανατολισμό, με κάποια αναπηρία, τοποθετούνται... χαμηλότερα», δηλαδή στο περιθώριο της κοινωνίας.

- β) i) Λάθος
- ii) Λάθος
- iii) Λάθος
- iv) Σωστό
- v) Σωστό

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

- απρόσωπος λόγος, με χρήση γ' ρηματικού προσώπου και όχι α' ή β': «Τον Μάρτιο του 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ανακήρυξε σε πανδημία την λοίμωξη COVID-19 που προκαλεί ο SARS-COV-2».
- αντικειμενικότητα, π.χ. με τη διατύπωση της κύριας θέσης του άρθρου χωρίς υποκειμενικό σχόλιο, συνοδευόμενης από αναφορά σε στατιστικά στοιχεία και από συσώρευση παραπομπών προς τη διεθνή βιβλιογραφία: «Ωστόσο, η ενδεδειγμένη μελέτη των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη νοσηρότητα και τη θνητότητα εξαιτίας της νόσου Covid-19 καταδεικνύει ότι δεν προσβάλλονται όλοι οι άνθρωποι αναλογικά, αλλά υπάρχουν σαφείς διαφορές, οι οποίες αντανακλούν τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες υγείας που ταλανίζουν τον πληθυσμό παγκοσμίως (Abrams and Szefler, 2020. Bambra et al., 2020. Bibby et al., 2020. Cheater, 2020. Chowkwanyun and Reed, 2020. Chung et al., 2020. Dorn et al., 2020. Khalatbari-Soltaniet al., 2020. Patel and Hardy, 2020. Ζήση και Χτούρης, 2020)».
- ειδικό λεξιλόγιο: π.χ. «πανδημία», «υγειονομική κρίση», κορωνοϊός.
- παθητική σύνταξη έναντι ενεργητικής: «Κατά τη διάρκεια εξέλιξης της πανδημίας, ολόένα και περισσότερο διατυπώνονταν από πολιτικούς και αναπαράγονταν από ΜΜΕ απόψεις που...»
- επίκληση στη λογική, π.χ. με καταγραφή παραδείγματος ως τεκμηρίου: «Στην Αγγλία, για παράδειγμα, οι πιο στερημένες περιοχές φαίνεται να υποφέρουν περισσότερο από την πανδημία Covid-19.»

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Τα Κείμενα 1 και 2 καταγράφουν κοινωνικές ανισότητες που διαπιστώνονται τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη. Υπ' αυτήν την έννοια έχουν το ίδιο ευρύτερο θέμα. Ειδικά βέβαια το Κείμενο 1 εστιάζει στις ανισότητες υγείας που βιώνουν κατεξοχήν οι φτωχοί συμπολίτες μας, οι οποίοι, αφενός, λόγω των δυσμενών συνθηκών διαβίωσής τους, είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στο να προσβληθούν από μία ασθένεια και, αφετέρου, αν αρρωστήσουν, αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες στο να βρουν έγκαιρη πρόσβαση σε έναν φορέα υγείας, με αποτέλεσμα σταδιακά να αφήνουν την υγεία τους επιβαρυσμένη με μικροπροβλήματα και, νοσώντας τελικά από κορωνοϊό, να

κινδυνεύουν μέχρι και να πεθάνουν. Από την άλλη, το Κείμενο 2 αποτυπώνει την κυριαρχία των νέων αντρών σε βάρος διαφόρων κοινωνικών ομάδων που τίθενται συχνά στο περιθώριο, όπως των μεταναστών, των αναπήρων, των ηλικιωμένων, αλλά κυρίως των γυναικών, κάνοντας λόγο για «πολλαπλές κοινωνικές διακρίσεις». Κατ' επέκταση τα δύο κείμενα συνομιλούν και λειτουργούν συμπληρωματικά το ένα προς το άλλο, καθώς από κοινού φωτίζουν τις διαφορετικές πτυχές του ίδιου φαινομένου, των κοινωνικών ανισοτήτων.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναδεικνύει την αξία που έχει το να ξεπερνά ο άνθρωπος τις δυσκολίες που βιώνει, κάνοντας μία στροφή στη ζωή του και γυρίζοντας σε μία προγενέστερη υγιή κατάσταση. Το ποιητικό υποκείμενο, επηρεασμένο ίσως από τον χώρο της Εκκλησίας, προσδίδει σε αυτήν τη «στροφή» έναν ιερό και ταυτόχρονα παράδοξο χαρακτήρα: πρόκειται για ένα «θαύμα». Το θαυμαστό αυτό γύρισμα δεν το παρουσιάζει απρόσωπα. Ουσιαστικά το συνδέει με τον αναγνώστη του, τον οποίο οπτικοποιεί με εικόνες και γλαφυρές μεταφορές: είναι ένας άνθρωπος «πεσμένος», με μάτια «κουρελιασμένα», ίσως από την ταλαιπωρία ή την εξαθλίωση, με μια «κόλαση» στο μέσα του και «χωρίς προοπτική» στο έξω του. «Να γυρίζεις», θα του πει και θα του ξαναπεί κυκλικά το ποιητικό υποκείμενο. «Αυτό είναι το θαύμα». Αξιοποιώντας το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο και συνοδεύοντάς το με μια μάλλον διφορούμενη υποτακτική, δυνητική ή προτρεπτική, ανοίγει μια γέφυρα επικοινωνίας με τον δέκτη του, για να του τονίσει: «Μέσα σου έχεις τη δύναμη να κάνεις το θαύμα. ΜΠΟΡΕΙΣ να γυρίσεις στην καλή σου πλευρά». Ή, ακόμα καλύτερα, «ΚΑΝΕ το προσωπικό σου θαύμα! ΓΥΡΝΑ τη ζωή σου! ΣΗΚΩ πάνω και στάσου στα πόδια σου».

Κατά την προσωπική τους τοποθέτηση απέναντι στο «θαύμα» του ποιήματος, οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να δηλώσουν ότι θα ήθελαν να το βιώσουν. Ίσως βέβαια κάποιος/κάποια ισχυριστεί ότι δεν έχει ζήσει μία έντονα δυσάρεστη κατάσταση ώστε να έχει ανάγκη από ένα τέτοιο θαύμα. Σε κάθε περίπτωση βέβαια, κάθε τεκμηριωμένη απάντηση θα πρέπει να είναι αποδεκτή.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Επικοινωνιακό πλαίσιο – Στοιχεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Κειμενικό είδος: Σύνθεση άρθρου προς δημοσίευση στο σχολικό ιστολόγιο.

- Αφορμή: η έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), όπως περιγράφεται στο Κείμενο 2, όσον αφορά τις ευρύτερες κοινωνικές ανισότητες και κυρίως τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.
- Πομπός: ο μαθητής / η μαθήτρια.
- Δέκτες: η σχολική κοινότητα, κατεξοχήν μαθητές και μαθήτριες.
- Σκοπός άρθρου: ο μαθητής / μαθήτρια να εκφράσει τη συμφωνία του ή τη διαφωνία του προς τη θέση ότι «Μια γυναίκα είναι εξαιρετικά πιθανότερο να υποστεί περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις από έναν άνδρα».
- Αναμένεται η υιοθέτηση ύφους λόγου οικείου και προσωπικού, η χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου και, πιθανόν, η διατύπωση κάποιων ερωτημάτων προς τους δέκτες για ενεργοποίηση του προβληματισμού τους.

Ενδεικτικά επιχειρήματα:

α) για δήλωση συμφωνίας: «Μια γυναίκα είναι εξαιρετικά πιθανότερο να υποστεί περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις από έναν άνδρα».

- οι γυναίκες, λόγω σωματικής διάπλασης, είναι από τη φύση τους πιο αδύναμες από τους άντρες.

- τα κοινωνικά στερεότυπα έχουν διαμορφωθεί σε βάρος των γυναικών, προσδίδοντας στους άντρες έναν ρόλο εξουσίας και επιτρέποντάς τους συχνά να επιδεικνύουν και να επιβάλλουν την κυριαρχία τους απέναντι στο άλλο φύλο.

- ακόμα κι αν μια γυναίκα συνειδητοποιήσει την κατωτερότητα που της προσδίδουν οι κοινωνικές νόρμες απέναντι στο αντρικό φύλο, πολλές φορές, από έλλειψη αυτοπεποίθησης ή και από φόβο, επιλέγει με τη συμπεριφορά της να επιβεβαιώσει το στερεότυπο και έτσι να διαιωνίσει το πρόβλημα που και η ίδια βιώνει.

- η κοινωνία σε μεγάλο βαθμό παραμένει ένας απλός παρατηρητής στις διακρίσεις που υφίσταται το γυναικείο φύλο. Επιδεικνύοντας, ωστόσο, ανοχή σε τέτοια φαινόμενα, ουσιαστικά ενθαρρύνει την επανάληψή τους.

β) για δήλωση διαφωνίας: «Μια γυναίκα δεν είναι εξαιρετικά πιθανότερο να υποστεί περισσότερες πολλαπλές διακρίσεις από έναν άνδρα».

- Οι γυναίκες πλέον έχουν πετύχει την κοινωνική εξίσωσή τους με τους άντρες, έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις.

- Ακόμα κι αν υποστούν κάποιες διακρίσεις, ως κατάλοιπα της παλιάς πατριαρχικής ιδεολογίας που επιβιώνει ακόμα και σήμερα, αυτές «δεν είναι εξαιρετικά πιθανότερο» να είναι αριθμητικά

περισσότερες από τις διακρίσεις σε βάρος ενός άντρα, δεδομένου ότι πλέον τα δύο φύλα θεωρούνται ίσα.

- η ευρύτερη αυστηροποίηση του νόμου σε περιπτώσεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού απέναντι σε θέματα διακρίσεων, η δυνατότητα που έχουμε πλέον σχεδόν όλοι να δημοσιοποιούμε και να καταγγέλλουμε ένα περιστατικό μέσω των κοινωνικών δικτύων, θα μπορούσε να περιορίσει αισθητά τον αριθμό των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, ώστε να μην είναι «εξαιρετικά» περισσότερες από των αντρών.

Οι μαθητές / μαθήτριες μπορούν να διαλέξουν όποια εκδοχή θέλουν, αναπτύσσοντας κάποια από τα παραπάνω επιχειρήματα και, προφανώς, προσθέτοντας και άλλα δικά τους, αρκεί φυσικά να τεκμηριώνουν τις θέσεις τους.